YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO
5 päivänä lokakuuta 1994 *

Asiassa C-381/93,

Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehenään oikeudellisen yksikön virkamies Xavier Lewis, prosessiosoite Luxemburgissa c/o oikeudellisen yksikön virkamies Georgios Kremlis, Centre Wagner, Kirchberg,

kantajana,

vastaan

Ranskan tasavalta, asiamiehinään ulkoasiainministeriön oikeudellisen osaston apulaisosastopäällikkö Catherine de Salins ja saman ministeriön oikeudellisen osaston johtava apulaisulkoasiainsihteeri Hubert Renié, prosessiosoite Luxemburgissa Ranskan suurlähetystö, 9 boulevard du Prince Henri,

vastaajana,

jossa kantaja vaatii yhteisöjen tuomioistuinta toteamaan, että Ranskan tasavalta ei ole noudattanut palvelujen tarjoamisen vapauden periaatteen soveltamisesta jäsenvaltioiden väliseen meriliikenteeseen sekä jäsenvaltioiden ja kolmansien maiden väliseen meriliikenteeseen 22 päivänä joulukuuta 1986 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 4055/86 (EYVL L 378, s. 1) 1 artiklan mukaisia velvoitteitaan, koska se on pitänyt manner- tai saarialueellaan sijaitsevien satamien palveluja käyttävien alusten osalta voimassa järjestelmän, jossa kannetaan maksuja sekä alukseen otettavista että siitä poistuvista matkustajista, jos saapuvien matkustajien lähtösatama tai lähtevien matkustajien määräsatama on toisessa jäsenvaltiossa, kun taas sen kansallisella alueella sijaitsevien satamien välisessä liikenteessä kyseisiä maksuja kannetaan ainoastaan matkustajista, jotka otetaan sen manner- tai saarialueella sijaitsevasta satamasta lähtevään alukseen, ja koska se on soveltanut suurempia

* Oikeudenkäyntikieli: ranska.

maksuja matkustajiin, joiden lähtö- tai määräsatama on toisessa jäsenvaltiossa, kuin matkustajiin, joiden määräsatama on sen kansallisella alueella,

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN,

toimien kokoonpanossa: presidentti O. Due, jaostojen puheenjohtajat G. F. Mancini, J. C. Moitinho de Almeida, M. Diez de Velasco ja D. A. O. Edward sekä tuomarit C. N. Kakouris, R. Joliet, F. A. Schockweiler (esittelevä tuomari), G. C. Rodríguez Iglesias, F. Grévisse, M. Zuleeg, P. J. G. Kapteyn ja J. L. Murray,

julkisasiamies: C. O. Lenz,
kirjaaja: hallintovirkamies L. Hewlett,

ottaen huomioon suullista käsittelyä varten laaditun kertomuksen,

kuultuaan asianosaisten 8.6.1994 pidetyssä istunnossa esittämät suulliset lausumat,

kuultuaan julkisasiamiehen 12.7.1994 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Euroopan yhteisöjen komissio on nostanut ETY:n perustamissopimuksen 169 artiklan nojalla kanteen, joka saapunut yhteisöjen tuomioistuimen kirjaamoon 3.8.1993 ja jossa yhteisöjen tuomioistuinta vaaditaan toteamaan, että Ranskan tasavalta ei ole noudattanut palvelujen tarjoamisen vapauden periaatteen soveltamisesta jäsenvaltioiden väliseen meriliikenteeseen sekä jäsenvaltioiden ja kolmansien maiden väliseen meriliikenteeseen 22 päivänä joulukuuta 1986 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 4055/86 (EYVL L 378, s. 1, jäljempänä asetus (ETY) N:o 4055/86) 1 artiklan mukaisia velvoitteitaan, koska se on pitänyt manner- tai saarialueellaan sijaitsevien satamien palveluja käyttävien alusten osalta voimassa järjestelmän, jossa kannetaan maksuja sekä

alukseen otettavista että siitä poistuvista matkustajista, jos saapuvien matkustajien lähtösatama tai lähtevien matkustajien määräsatama on toisessa jäsenvaltiossa, kun taas sen kansallisella alueella sijaitsevien satamien välisessä liikenteessä kyseisiä maksuja kannetaan ainoastaan matkustajista, jotka otetaan sen manner- tai saarialueella sijaitsevasta satamasta lähtevään alukseen, ja koska se on soveltanut suurempia maksuja matkustajiin, joiden lähtö- tai määräsatama on toisessa jäsenvaltiossa, kuin matkustajiin, joiden määräsatama on sen kansallisella alueella.

2 Ranskan *code des ports maritimes*in (laki merisatamista) R.212-17 pykälän nojalla jokaisesta matkustajasta, joka poistuu aluksesta, otetaan alukseen tai siirtyy aluksesta toiseen manner-Ranskan merisatamissa, kannetaan maksu. Laivanvarustaja, jolta kyseinen maksu kannetaan, voi siirtää sen edelleen matkustajien maksettavaksi.

3 *Code des ports maritimes*in, sellaisena kuin se on muutettuna kauppa-alusten matkustajista satamamaksuna kannettavan maksun määrien muuttamisesta 1.10.1992 annetulla *décret*-säädöksellä n:o 92/1089 (JORF, 7.10.1992), R.212-19 pykälässä säädetään seuraavaa:

"Manner-Ranskan merisatamissa kauppa-alusten matkustajista satamamaksuna kannettavan maksun määrät ovat ilmatyynyalusten ja kaikkien muiden alusten matkustajien osalta seuraavat:

1. Matkustajat, joiden määräsatamana on manner-Ranskassa tai Korsikassa sijaitseva satama: 8,28 FF (Ranskan frangia) (neljännen luokan matkustajista 50 prosentin alennus). Ilmatyynyalusten ja alusten, joissa on ainoastaan yksi luokka, matkustajat rinnastetaan maksun kannossa toisen luokan matkustajiin.

2. Matkustajat, joiden lähtö- tai määräsatamana on Brittein saarilla tai Kanaalisaarilla sijaitseva satama: 17,52 FF.

3. Matkustajat, joiden lähtö- tai määräsatamana on Euroopassa (muualla kuin edellä 1 ja 2 momentissa mainituilla alueilla) tai missä tahansa Välimeren maassa sijaitseva satama: 21,01 FF.

4. Matkustajat, joiden lähtö- tai määräsatamana on muu kuin edellä tarkoitettu satama: 74,81 FF.

_ _"

4 *Code des ports maritimes*in R.212-20 pykälässä, sellaisena kuin se on muutettuna edellä mainitulla säädöksellä, säädetään:

"Korsikan merisatamissa kauppa-alusten matkustajista satamamaksuna kannettavan maksun määrät ovat ilmatyynyalusten ja kaikkien muiden alusten matkustajien osalta seuraavat:

1. Matkustajat, joiden määräsatamana on Korsikassa, manner-Ranskassa tai Sardiniassa sijaitseva satama: 8,28 FF (neljännen luokan matkustajista 50 prosentin alennus).

2. Matkustajat, joiden lähtö- tai määräsatamana on Euroopassa (muualla kuin edellä 1 momentissa mainituilla alueilla) tai Pohjois-Afrikassa sijaitseva satama: 8,28 FF.

3. Matkustajat, joiden lähtö- tai määräsatamana on muu kuin edellä tarkoitettu satama: 49,88 FF.

_ _"

5 Komissio katsoo, että tämä maksujärjestelmä on kahdella tavalla syrjivä: ensiksikin maksun määrä on pienempi Ranskan satamiin suuntautuvassa matkustajaliikenteessä kuin muiden jäsenvaltioiden satamiin suuntautuvassa matkustajaliikenteessä (lukuun ottamatta Korsikasta Sardiniaan suuntautuvaa liikennettä), ja toiseksi Ranskan satamien välisessä liikenteessä maksua kannetaan ainoastaan alukseen otettavista matkustajista, kun taas Ranskan ja jonkin toisen jäsenvaltion satamien välisessä liikenteessä (lukuun ottamatta Korsikan ja Sardinian välistä liikennettä) maksua kannetaan sekä alukseen otettavista että siitä poistuvista matkustajista.

6 Komissio katsoo, että vaikka Ranskan säännöstöön ei liity kyseisten kuljetuspalvelujen tarjoajan kansalaisuuteen perustuvaa syrjintää, se muodostaa asetuksen (ETY) N:o 4055/86 1 artiklan vastaisen palvelujen tarjoamisen vapauden rajoituksen, koska siinä tehdään ero Ranskan sisäisten kuljetuspalvelujen ja toisiin jäsenvaltioihin suuntautuvien tai niistä tulevien kuljetuspalvelujen välillä, vaikka maksulla katettavat satamapalvelut ovat molemmissa tapauksissa samat.

7 Ranskan hallitus vetoaa puolustuksekseen siihen, että asetuksella (ETY) N:o 4055/86 meriliikenteen palvelujen tarjoamisen vapautta ei toteuteta täydellisesti sikäli, että asetus koskee ainoastaan jäsenvaltioiden välistä sekä jäsen-

valtioiden ja kolmansien maiden välistä meriliikennettä eikä näin ollen meriliikennettä jäsenvaltioissa, toisin sanoen meriliikenteen kabotaasia. Tältä osin Ranskan hallitus tähdentää, että palvelujen tarjoamisen vapauden periaatteen soveltamisesta meriliikenteeseen jäsenvaltioissa (meriliikenteen kabotaasi) 7 päivänä joulukuuta 1992 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 3577/92 EYVL L 364, s. 7, jäljempänä asetus (ETY) N:o 3577/92, joka tuli voimaan 1.1.1993, 6 artiklan 1 kohdassa säädetään, että Välimerellä ja Ranskan rannikolla harjoitettavan säännöllisen matkustaja- ja lauttaliikenteen palveluihin palvelujen tarjoamisen vapautta sovelletaan vasta 1.1.1999 alkaen.

8 Ranskan hallituksen mukaan tästä seuraa, että sitä, onko Ranska noudattanut palvelujen tarjoamisen vapautta koskevia sääntöjä, on arvioitava kummankin tarjotun palvelutyypin osalta erikseen. Ranskan hallitus katsoo Ranskan täyttävän yhteisön oikeuden vaatimukset niistä kummankin osalta sikäli, että Ranskan satamista lähtevässä tai niihin saapuvassa jäsenvaltioiden välisessä meriliikenteessä ei millään tavoin syrjitä toimijoita sen mukaan, ovatko nämä ranskalaisia vai lähtöisin muista jäsenvaltioista, ja että kabotaasin osalta kaikki muista jäsenvaltioista lähtöisin olevat toimijat ovat keskenään samassa asemassa asiassa sovellettavaan Ranskan säännöstöön nähden.

9 Sen arvioimiseksi, onko komission väite perusteltu, on ensiksikin syytä palauttaa mieliin, että asetuksen (ETY) N:o 4055/86 1 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

"Vapaus tarjota jäsenvaltioiden välisiä merikuljetuspalveluja sekä jäsenvaltioiden ja kolmansien maiden välisiä meriliikenteen alan palveluja koskee jäsenvaltioiden kansalaisia, jotka ovat muusta jäsenvaltiosta kuin se, jolle palvelut on tarkoitettu."

10 Kuten yhteisöjen tuomioistuin on todennut asiassa C-379/92, Peralta, 14.7.1992 antamassaan tuomiossa (Kok. 1994, s. I-3453, 39 kohta), kyseisessä säännöksessä määritellään näin ollen olennaisesti samoin sanoin kuin perustamissopimuksen 59 artiklassa, ketkä voivat käyttää jäsenvaltioiden välisten sekä jäsenvaltioiden ja kolmansien maiden välisten merikuljetuspalvelujen tarjoamisen vapautta.

11 Edelleen voidaan todeta, että asetuksen (ETY) N:o 4055/86 8 artiklassa, jossa säädetään, että "merikuljetuspalvelun tarjoaja voi väliaikaisesti harjoittaa toimintaansa siinä jäsenvaltiossa, jossa palvelua tarjotaan, niillä edellytyksillä, jotka tämä jäsenvaltio asettaa omille kansalaisilleen, edellä sanotun

kuitenkaan rajoittamatta sijoittautumisoikeutta koskevien perustamissopimuksen määräysten soveltamista", esitetään ETY:n perustamissopimuksen 60 artiklan kolmannessa kohdassa vahvistettu periaate jäsenvaltioiden välisen meriliikenteen alalle sovellettuna.

12 Asetuksen (ETY) N:o 4055/86 1 artiklan 3 kohdan mukaan myös ETY:n perustamissopimuksen 55–58 artiklan ja 62 artiklan määräyksiä sovelletaan tämän tyyppisiin merikuljetuksiin.

13 Asetuksen (ETY) N:o 4055/86 perusteella jäsenvaltioiden välisen meriliikenteen alalla on näin ollen sovellettava kaikkia palvelujen tarjoamisen vapautta koskevia perustamissopimuksen määräyksiä.

14 Näiden määräysten mukaisesti palvelujen tarjoamisen vapauteen voivat vedota muuhun jäsenvaltioon kuin palvelujen vastaanottajan jäsenvaltioon sijoittautuneet jäsenvaltioiden kansalaiset, mutta siihen voi vedota myös yritys sitä valtiota vastaan, johon se on sijoittautunut, kun palveluja tarjotaan toiseen jäsenvaltioon sijoittautuneille vastaanottajille (katso asia C-18/93, Corsica Ferries Italia, tuomio 17.5.1994, Kok. 1994, s. I-1783, 30 kohta), ja yleisemmin ilmaistuna siihen voidaan vedota aina, kun palvelujen tarjoaja tarjoaa palveluja muun jäsenvaltion alueella kuin sen, johon hän on sijoittautunut (katso asia C-154/89, komissio v. Ranska, tuomio 26.2.1991, Kok. 1991, s. I-659, 10 kohta ja edellä mainitun tuomion Peralta 41 kohta).

15 Jäsenvaltioiden välisille merikuljetuspalveluille on kuitenkin luonteenomaista paitsi se, että niitä usein tarjotaan muuhun kuin palvelujen tarjoajan jäsenvaltioon sijoittautuneille vastaanottajille, myös se, että niitä jo määritelmänsä mukaan tarjotaan ainakin osittain muun kuin sen jäsenvaltion alueella, johon palvelujen tarjoaja on sijoittautunut.

16 Koska on osoitettu, että niiden palvelujen tarjoaminen, joista käsiteltävänä olevassa kanteessa on kyse, kuuluu perustamissopimuksen 59 artiklan soveltamisalaan, on syytä palauttaa mieliin, että yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan kaikkien sellaisten kansallisten säännöstöjen soveltaminen, joissa ilman objektiivista oikeuttamisperustetta rajoitetaan palvelujen tarjoajan mahdollisuutta tehokkaasti käyttää tätä vapautta, on ristiriidassa kyseisen perustamissopimuksen määräyksen kanssa (katso asia C-288/89, Collectieve Antennevoorziening Gouda, tuomio 25.7.1991, Kok. 1991, s. I-4007).

17 Kun pyrkimyksenä on yhtenäismarkkinoiden toteuttaminen, näiden markkinoiden tavoitteiden saavuttamiseksi myös kaikkien sellaisten kansallisten säännöstöjen soveltaminen, joiden vaikutuksesta jäsenvaltioiden välinen palvelujen tarjoaminen muodostuu vaikeammaksi kuin puhtaasti jäsenvaltion sisäinen palvelujen tarjoaminen, on ristiriidassa kyseisen vapauden kanssa.

18 Näin ollen jäsenvaltioiden väliselle merikuljetuspalvelujen tarjoamiselle asetettavat edellytykset eivät saa olla tiukemmat kuin ne, joita vastaavien palvelujen tarjoamiselle asetetaan sen tapahtuessa valtionsisäisesti.

19 Sillä Ranskan hallituksen esille tuomalla seikalla, että asetuksen (ETY) N:o 3577/92 nojalla palvelujen tarjoamisen vapautta sovelletaan meriliikenteeseen jäsenvaltioissa ainoastaan asteittain ja kyseisessä asetuksessa vahvistettujen määräaikojen mukaisesti, ei ole tältä osin merkitystä. Kyseinen asetus koskee nimittäin ainoastaan muista jäsenvaltioista olevien palvelujen tarjoajien oikeutta harjoittaa meriliikenteen kabotaasia eikä siinä määritellä sääntöjä, joita jäsenvaltioiden välisessä meriliikenteessä on noudatettava.

20 Sen hyväksyminen, että jäsenvaltiot saisivat mainitun seikan perusteella kantaa jäsenvaltioiden välisessä meriliikenteessä suurempia veroja tai maksuja kuin jäsenvaltion sisäisessä liikenteessä, merkitsisi käytännössä, että olennainen osa siitä tehokkaasta vaikutuksesta, joka asetuksen (ETY) N:o 4055/86 mukaisella palvelujen tarjoamisen vapauteen perustuvan järjestelmän soveltamisella jäsenvaltioiden väliseen meriliikenteeseen tulisi olla, jäisi toteutumatta.

21 Näin ollen kansallista säännöstöä, jota tosin sovelletaan erotuksetta kaikkiin aluksiin riippumatta siitä, käyttävätkö niitä kotimaiset vai muista jäsenvaltioista lähtöisin olevat palvelujen tarjoajat, mutta jossa kyseisten alusten välillä tehdään ero sen mukaan, harjoitetaanko niillä jäsenvaltion sisäistä vai muihin jäsenvaltioihin suuntautuvaa liikennettä, ja jossa kyseisen jäsenvaltion sisämarkkinoille ja sen sisäisille kuljetuksille taataan tällä tavoin erityinen etu, on pidettävä asetuksen (ETY) N:o 4055/86 nojalla kiellettynä meriliikenteen palvelujen tarjoamisen vapauden rajoituksena.

22 Tässä tapauksessa voidaan vain todeta, että riidanalaisessa Ranskan säännöstössä määrätään maksujärjestelmästä, joka on epäedullisempi Ranskan ja jonkin toisen jäsenvaltion satamien välisten kuljetuspalvelujen osalta kuin yksinomaan Ranskan satamien välisten kuljetuspalvelujen osalta.

23 Näin ollen komission kanne on hyväksyttävä ja jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättäminen todettava komission esittämien vaatimusten mukaisesti.

Oikeudenkäyntikulut

24 Yhteisöjen tuomioistuimen työjärjestyksen 69 artiklan 2 kohdan mukaisesti asianosainen, joka häviää asian, velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut. Koska Ranskan tasavalta on hävinnyt asian, se on velvoitettava korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN

on antanut seuraavan tuomiolauselman:

1) **Ranskan tasavalta ei ole noudattanut palvelujen tarjoamisen vapauden periaatteen soveltamisesta jäsenvaltioiden väliseen meriliikenteeseen sekä jäsenvaltioiden ja kolmansien maiden väliseen meriliikenteeseen 22 päivänä joulukuuta 1986 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 4055/86 1 artiklan mukaisia velvoitteitaan, koska se on pitänyt manner- tai saarialueellaan sijaitsevien satamien palveluja käyttävien alusten osalta voimassa järjestelmän, jossa kannetaan maksuja sekä alukseen otettavista että siitä poistuvista matkustajista, jos saapuvien matkustajien lähtösatama tai lähtevien matkustajien määräsatama on toisessa jäsenvaltiossa, kun taas sen kansallisella alueella sijaitsevien satamien välisessä liikenteessä kyseisiä maksuja kannetaan ainoastaan matkustajista, jotka otetaan sen manner- tai saarialueella sijaitsevasta satamasta lähtevään alukseen, ja koska se on soveltanut suurempia maksuja matkustajiin, joiden lähtö- tai määräsatama on toisessa jäsenvaltiossa, kuin matkustajiin, joiden määräsatama on sen kansallisella alueella.**

2) **Ranskan tasavalta velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.**

Due Mancini Moitinho de Almeida

Diez de Velasco Edward Kakouris

Joliet Schockweiler Rodríguez Iglesias

Grévisse Zuleeg Kapteyn Murray

Julistettiin Luxemburgissa 5 päivänä lokakuuta 1994.

R. Grass
kirjaaja

O. Due
presidentti